

Первым командиром Кавказского полка явился есаул Г'речинским, которого с силу своей неграмотности был отставлен ген.Шепелевым, начальником Кавказской кавалерии и заменен воог.стар.Ускоковым. В 1813 г.Кавказский полк, подвергся реорганизации, подвергся увеличению до 8-ми сотенного состава и зачисление в состав 1-й бригады Кавказской линии, занявшей правый фланг последней (линии) от усть р.Лабы до Константиногорской крепости. В 1832 г.Кавказский полк, состоящий из Бекетринославских казаков, был включен в состав вновь организованного Кавказского Линейного войска. В 1860 г.из слияния Черноморского и Кавказского Линейного войска (6 правофланговых бригад) было образовано Банско Казачье войско, в состав коего вошли и б.казаки Новодолинского (Бекетринославского) войска в виде кавказского военного полка.

ДЕМЕЛА КОСТИНА.

ОДНОЧЕСТВО.

Я ждала тебя. Откликнулся жасмин,
Твой лебяжий куст под моим окном.
Также тихо гас, умирая с ним,
Новый круг надежд, с каждым новым днем.
От румяных зорь до ночных теней
У того окна тосковала я.
Мой блестящий шелк в серебре лучей
Стал казаться мне белым саваном...
Не звучат давно мои клавиши:
От тоски на них пожелтела кость.
Ты не тронешь их. Только знаешь ли?
В моих комнатах теперь новый гость...
Одиночество по коврам скользит,
Бликам солнечным улыбается,
Роковым письмом по столу шуршит,
В зеркалах моих отражается...
Что же сказать тебе, изменивший друг?
Что люблю тебя больше прежнего,
Что любовь моя ищет новых мужей,
Что тоска моя все безбрежнее?...
Нет... Пройдет весна, отцветет жасмин,
С ним умрут твои уверения:
Эту знал только он один,
Да душистые дни весенние...
Шелестит трава под моей ногой,
За рекой окно чье то светится...
Может ктонибудь в этот час ночной
О душе больной перекрестится...

САНДЖИ АРГИНОВ.

УЛАН ЗАЛАТА ХАЛЬМАГУД.

Белград.

Одгээр эдэ нүгүүд билэн улан залата хальмаж мин. Цак икэ кезэнбэс нэргээс
бэлгэ күртэл 300 джилдэ билэн түний беркедү зөвдэ, орсийн медалдү ёвад нээсэн
Уралан болхола билэн зэрэх хата, ийнхүү шадхана, хонта Новсан. Түнэ эрхийн
таджи Мөсөн бишэ. Улаа бэ ўлдакүү кийгэд, хөрөнгө түүцүү болвочи зэрэх халдаан
иссэран, Итиргичийн зокалбрын кедээж, мүнцэдэж байсан. Түнни тул цутган хильдэгээ
зэрэх төр шадхайн сийнэр медэдэж байсан.

Одгай бидэн орос медэлдүү бярикдээн иер бидэндүү учиралсан шилтэгүү цүйтэн медэджи байдак. Көрвэ ўги эсэ медедэж болхола – энэ мана серэл, издэл татсан иер болдхи байху йомон. Учирни инү: хальмак хэйдүдин ширб тасрад, хальмажин төр бурад, шаджиндэн Ииртимчийн сүзэх хэмжээд, харийн эркедүү бярикдэл, орсын ухандуутудани сунгагад Иювхсон учир иер – бидэн төр гэдэрэд, бурхани зоктэй иштүүлмар ўтирад, эврэй бийний туоста кэргийн мартаан ўлдээд, бусудин зытэнб, орос хана төр шаджинду хэвригийн олон дэсэн үйгид алька васа хор туткэрэсүү харсак обдок болад Иювад Иювсони ачч түс.

Тигайд одгай күргээл, джил-сарийн олонду, олон төрлийн уйде, эврэй төр шаджан гэн алдад, эврэй бичих күгээд кэлэн чиги мартаан, залхи дэсэн оросту зүркэ-нүдэн үгээд, эдни төр -төр, йосон -йосон гэд, орсынхийн хагул-шүгүү болбад, элчедэни ёл болад, зарцадани мохлаа болад, ўлдээсэр хамгими ўлдад, керек хамгими күцэгяд, гүн түргэдэд келтэн джилэвкүлэн Иювхсон, харини одд баа сүлдэни „калмаччи-дикари“ гэдэг келүлдээг бидэн. Васа: „Э, энэ хальмагүйтэ туэр, йосан, бичээ тамгын чиги медэдэж улас уга йомон. Учир түгэр энэ хальмак зэрлэг анггүйд мана зарцын мохлаа болад Иювад Иювхсон бусу нань ямарын чиги арга зэндүү уга йомон“ – гидже келдэд, күкэл сийнэр илээл чиги уга күүгийн бидэн керчидэк болхасу бишн нань бидэндүү ён чиги уга болсон.

Бидэн улан залаты, хара күкэлтэ, хальмак ёмитэн. Уртака мөр Иювдол хойрён халдхи, харуу орводжи, эврэйни ўла хальмак төр йосан сунгагаджи, судалдхи тохтажаа керек – одэгээ энэ мана аха керек. Энэ хамакту культура, али васа эрдэм, сургуули хамгийн чинэр бишилхэ судалха керектэ; түдхи, түки, келэн болон бичээк ахта тэргүүтэндэг шүджи, шалдхи, ясан-яран сэргүүлэн бадаруулху керектэ.

Инр келкэдү – сян сеткэлийн седвэр ёнцаа ўлэ бүтэдэк; мү сеткэлийн ўр ёнцаа иу ўлэ күцедэк бишэй. Түнү тул: сян ўлэ күцэжин үерэктэ эврэй бийний седвэрэе ясан, бийэ, келэн седжэл горван негэ ўзэктүү зөрүүлдхи, негэ сүзээк бирдхи, олон дундан ний болон энээр болхойн арга судолху керектэ.

Улгерлүлкэлээ: „дэмчиг шаджига хүү бирнэ“ гидэг. Васа: „Болхийн, бүтхийн гисэр – Бэлдээн Хутук чигин бүтэксэн мин“ гидэг. Тигээд харини одд улан залаты хальмагуд, уртка цакгийн эндүү баракдүлдхи, тачанкгу, килянг, монхок хгорвонён хайдхи, ишүү ухаа сеткил зүл уга, энэ „Хальмак Тангачин Тук“ крикчэ төрлийн „Даган бөсени долькган“ комжүү нэрэ хадажсан түүвер-дэктэр (джурнал) умшан, седжэл ухагын судлан, сургуули, медэлйн олзэв вёр, бусудын болон эврэй Ииртимчийн зоктэй луга хамтуу үрэлдүүлдхи, бидэн чигин уралан нэгэ цакгийн анханду төртэй, шаджига, иэртэй алдарта улан залата хальмак ёмитэн байсан; одгай чиги тэрэ метүү болоийн гиджи, бийэй келэн, сетжэл горвэн нэхгээ кеджи, бүрчбэрэн омрүүдаджи, чеджбэрэн зүдхеджи, бдэн босчи, хойор кёлэн чангүр ишкэдхи Июволжоху – энэ мана керек. Ииртимчидү калекдэдэн ино: „Балдуута унаксан тэмэнэ эзэн эврэйн күчилдээ“ Түнү тул бидэн чиги эврэй күчилгэх керектэ.

Инр бидэндүү, күн хамак тус тус тастан эврэй бийдэн санал авад, баса сэрэл эйгэд ухэлдам болхола, Имэ ухан күйдү ордок: нартэ дэлжэдү төрэд, орчилонгийн дёрвэн далаадуу бярикдэд, көмбни бийэ олад сусуны орда одгай бидэндүү ён бийнэ?

Одгай бидэндүү хальмак чирэх, хара толгагасу бусу ён чиги уга тбта.

Уралан бидэндүү ён байсан бай? Уралан бидэндүү: бадарахсан сийхан бурхани шаджин, батраксан Ииртимчийн төр, джблэн мэргэн келэн, джиргэр кэб бичек, алдаршасан ико нэртэй алвата-танхачи байсан. Одгай энэ хамоком бидэн күнч эрээ дээсэн иер, кишвэй ёмитэндээ ўлдээсэр иер кийседжи буйсуджи чимбд, күнч нэрэн гэн алдад, күнч ёмитэн ишхэлэх болсон.

Даруулын минэ нэгэ келхэ ўгэ энэ: иткэл сүзэх дүрсекээн иер – ўла чолүн кондэрнб“ гидэг. Кэээндээ төрлийн гэдэх оркосан, тарбад талмартаджи одоксон, майз цэкэн хальмак одд ирдхи ёндуу күркэ биши гиджи санхуу корек дусан уга. „Сэтгэлийн хансарал иер дийнди сүсансан Лама чиги тамду уиний гидэг“ „Сэтгэлийн батаа вэр алччи маҳчи бэлтгар бурхани хоток олходуу кильвэр“ гидэг. Алвата изгидаджи босхадхи шаджан дэлгэрлүүкэдүү ёмитэн олбэр чиги болдок бишн, эврэй бийийн сөзэвэрэе сүзэх хойор ёнцаа бүтэдэк. Инр адак ятхадан йогадлыг көлдөк зөв билүү: „Бутхадуу берке – эзбэдээдүү кильвэр“ Тигээд чиги йосон ўнчилсан түүчиндээ уханы шийдвэрээ ишигийн

СЛ
Кон
ши
но,
ве
эт
ват
суп
тол
нап
ли
спр
ты
ты
воз
ни
лос
се
хор
ни
ла
по
ку
Бы
хоч
за
про
вам
зам
лем
ти
чес
чим
на
бук
ми
под
ли

сэн мэту онходу болад, одер сони бокенду зүркэ авху, сетком залыг харсаа. Түни тул баса нэгээ көлкү угам энэхамак олон ахнар хабтахай кара төмөн гяран хавлан түнгшеджи саналтан! Услвар уга далай-далай бини, багасаа бий байн - байн биш! Уралан бидэндүү сургулита эрдээнтэй, хурца хурдан яланхай мекэтэ олон залдус иккэ ховор биссан; өдгөй болхола мана бүлээр мүү бий бий лэм. Бэсэ тигээд бидэни бидэни бэсэн керэхни йомба? Ода энэ цах, олонийн орх болон джерэл, хурца болон хурдан, ёйтэн нугуд чигин аргата, эрдээндээ Энэ цах луга доколдауджи бидэн чиги эврэл. Ёйтэн - ёйтэн гиджи, баса цагаа бусудин ёйтэн луга адаль бодлогийн арга-адб ятха-читкэрэн бийз, калан о келэрэн зүдкеджи ардан орхо керектэй.

Улар залата хальмак ёйтэндээ адали нортэй алдартай ёйтэн гиджи изалтадаа

яман харамнаху ён керек-би?

Нутук-алватан ёндблгэджи танкгачи гиджи излүлийсэн нэрэн харамнаху керек-би?

Төргэй-йоста хальмак гиджи нэрэн дудулхасан толгаган харамнаху ён керек-би?

Хальмак ёйтэн тарад тамтардхи ювхо цах энэ; зөвдже-зэлдже ювхо цах энэ; тбр-йосон гээрэд, шаджим ном бурдхи ювхо цах энэ. Ода энэ цахтуу сургулита-эрдэмтэй, сэвтэй сэлвектэй, хурца-хурдан айта ахнар болсан, энгизир дүнээр тэрийн хэдэлмешгүй толгаган тэйвэжийн бидэндүү дэм болджи туслаж эсэх хола - кээз бидэндүү тус болхомта?

Серэл-саналан шинкүйтэн! Ухай-мэдэлбийн ёнгэлтэн! Онок-аёрээк бичэрээ гэдже, олони юркендүү оруулдки, отоо танграчийн тусийн тута арга-измэн гаргайджи алвата-нутаглам ёндблгэджи, улбай залата нэрэн дудулдаан ўзэх хоёр нийтийн хувь

ВЛАДИМИР ПОЛЯКОВ.

х х х

Где родные степные миражи
И шелковый седой ковыль?
Кто же теперь нам с тобой
расскажет
Про родимую древнюю быль?
Не шумит, как бывало, волнами
Славный Батышка Тихий Дон.
И устами теперь безмолвными
Не ведет уже песен он.
Камши, словно в горе великому,
Неподвижно, почуло стоят;
И орел уже победным криком
Не съывает на пир орлыт;
Пригоревши дремлет курганы;
Обезладел Казачий Шлях;
И лишь только густые туманы
В опустевших гульях степях.

х х х

Что-то грузно упало в казаху
Чу! Послышился резкий крик -
Над казачьим львом расправа
То чинит пришелец щуки.
Опустели родные станицы -
Все там высосал красный
вампир; лем
И слетелись красные птицы -
На кровавый и страшный парла.
Там давно все уже окамело -
Приглушили мечем и огнем; мил
И казачье несчастное тело
Там клюется и ночью и днем.
Там нечистая красная сила
Куролесит не мало ух лет; чит
Тьма кромешная все там
покрыва; на
Ночь царит... Но уж близко
рассвет.